

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/36/2018
Identifikačné číslo spisu: 6017200479
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:6017200479.4

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej /sudca spravodajca/ a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobcu: Y. T. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XX, W. F. XXX XX, právne zastúpený Advokátskou kanceláriou Škodler & Partners, s.r.o., so sídlom Dobšinského 12, 811 05 Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29 augusta č. 8 - 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 22119-5/2017-BA zo dňa 22.05.2017, a o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sa/6/2017-65 zo dňa 27. novembra 2017, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sa/6/2017-65 zo dňa 27. novembra 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1.Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 23Sa/6/2017-65 zo dňa 27. novembra 2017 podľa ust. § 191 ods. 1 písm. c/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zrušil rozhodnutie žalovanej č. 22119-5/2017-BA zo dňa 22.05.2017 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania.

2.Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že z obsahu administratívneho spisu žalovanej krajský súd zistil, že Krajský úrad, odbor zdravotníctva v Banskej Bystrici ako vecne príslušný orgán rozhodnutím č. 96/05473 zo dňa 04.12.1996 vydal žalobcovi povolenie na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore všeobecné lekárstvo od 01.01.1997. Slovenská lekárska komora vyhovelá žiadostiam žiadateľa a rozhodnutím č. L1A/BB/1021/06 zo dňa 26.09.2006 mu vydala licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odboroch anesteziológia a intenzívna medicína , všeobecné lekárstvo a ďalším rozhodnutím č. L1B/BB/1021/06

zo dňa 26.09.2006 mu vydala licenciu na výkon zdravotníckeho povolania v povolani lekárov v odboroch anesteziológia a intenzívna medicína, všeobecné lekárstvo. Registračný list fyzickej osoby - odhláška bola Sociálnej poisťovni pobočka Žiar nad Hronom doručená 13.01.2010 v zmysle prijímacej pečiatky dňa 08.01.2010 pod č. zápisu ZH-1681/010. Rozhodnutím Banskobystrického samosprávneho kraja č. 1477/2009/ODDZ zo dňa 25.06.2009 bolo zrušené rozhodnutie o povolení na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ambulancie v špecializovanom odbore všeobecné lekárstvo s miestom prevádzkovania Y. N. XXX a U. N. XX vydané Y. T. Y. Banskobystrickým samosprávnym krajom v Banskej Bystrici č. 5048/2006/ODDZ dňa 31.10.2006. Ďalším registračným listom fyzickej osoby - odhláška zo dňa 19.01.2010 doručeného Sociálnej poisťovni 22.01.2010 žalobca oznámil dátum zániku poistenia k dátumu 30.06.2009 č. zápisu ZH - 5865/10. Žalobca zároveň dňa 21.01.2010 čestným prehlásením vyhlásil, že nemá na účely sociálneho poistenia postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 zákona 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení od 01.07.2009. V zdaňovacom období roku 2008 dosiahol žalobca celkové príjmy 2 072 409,-- Sk a v zdaňovacom období 2009 - 56 296,67 EUR. Sociálna poisťovňa, pobočka Žiar nad Hronom prvostupňovým rozhodnutím č. 85551-20/2016-ZH zo dňa 28.06.2016 rozhodla o zániku povinného nemocenského poistenia povinného dôchodkového poistenia dňa 31.12.2010. Proti rozhodnutiu prvého stupňa orgánu verejnej správy podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie o ktorom rozhodla žalovaná rozhodnutím č. 22119-5/2017-BA zo dňa 22.05.2017. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovaná uviedla, že žalobca mal aj po 30.06.2009 postavenie samostatne zárobkovej činnosti, pretože pri posudzovaní právneho postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby je pre Sociálnu poisťovňu právne záväzné ust. § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého samostatne zárobkovo činná osoba (ďalej len „SZČO“) podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 5, § 3 ods.1, písm. b/, § 14 ods. 1 písm. b/, § 15 ods. 1 písm. b/, § 21 ods. 1, ods.4, písm. b/, § 209 ods. 1 až 4 uvedeného zákona, v spojení s § 6 ods. 1 písm. a/ až c/ zákona č. 593/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, postupom podľa právnej úpravy ustanovenej v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku a dospel k záveru o dôvodnosti žaloby.

4. Krajský súd v prejednávacom prípade považoval medzi účastníkmi konania za sporné posúdenie postavenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby ku dňu 30.06.2009, keď žalobca tvrdil, že v dôsledku zrušenia povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia ku dňu 30.06.2009 stratil status SZČO, naďalej bol však držiteľom licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe na výkon povolania lekárov, pre ktorú skutočnosť žalovaná na rozdiel o žalobcu zastávala názor, že žalobca je samostatne zárobkovo činnou osobou pre účely povinného, dôchodkového a nemocenského poistenia.

5. Podľa názoru správneho súdu k riešeniu tejto otázky správne orgány nevenovali dostatočne dôslednú pozornosť a žalovaná ako odvolací orgán aj napriek skutočnostiam, ktoré žalobca v odvolaní namietal, sa nezaoberala podstatnou námietkou a to, že žalobca v čase od 30.06.2009 po tom ako podal odhlášku do Sociálnej poisťovne, nevykonával činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba. Túto skutočnosť bolo potrebné dôkladne zistiť a to ešte predtým, ako Sociálna poisťovňa - ústredie, ako odvolací orgán dospela k záveru, že poistenie u žalobcu nezanklo k 30.06.2009, ale až dňa 31.12.2010. A to aj napriek tomu, že žalobca mal za rok 2008 a 2009 príjem vyšší ako umožňoval osobitný predpis, čo je 12- násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10 zákona o sociálnom poistení. Ak teda príjem žalobcu za rok 2008 a 2009 bol vyšší ako zákonom stanovená hranica z príjmu z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, bolo preto povinnosťou Sociálnej poisťovne pobočky Žiar nad Hronom ako prvostupňového správneho orgánu zistiť, z čoho vlastne príjmy za rok 2009 a príjmy za rok 2008 pozostávali. Pokiaľ by mala pobočka Sociálnej poisťovne bezpochyby preukázané, že tento príjem žalobca dosahoval v období,

keď vykonával činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba a vykonával by tieto úkony lekárskej praxe podľa ust. § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení účinného do 31.12.2010, bolo by na mieste konštatovanie, že povinné poistenie u žalobcu neskončilo k 30.06.2009.

6. Správny súd zastával ďalej názor, že zo strany správnych orgánov došlo k nesprávnemu výkladu sporného ust. § 5 písm. c/ zákona, nakoľko žalobca pokiaľ argumentoval tým, že ukončil postavenie SZČO odhláškou registračným listom fyzickej osoby, odhlásením povinného poistenia samostatne zárobkovo činnejšej osoby k 30.06.2009 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v odbore všeobecné lekárstvo, tak mal správny orgán túto skutočnosť bezpochyby preukázať, že žalobca aj po tomto dátume bol samostatne zárobkovo činnou osobou. V prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či žalobca mal status samostatne zárobkovo činnejšej osoby v období od 30.06.2009 do 31.12.2010. Úlohou správnych orgánov bolo vyriešenie tejto právnej otázky týkajúcej sa výkladu § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení. V danom smere sa preto správny súd v plnom rozsahu stotožnil so žalobnými dôvodmi, pričom aj z obsahu správneho spisu nebolo jednoznačne preukázané, že žalobca po 30.06.2009 naplnil status SZČO, aj napriek tomu, že bol držiteľom licencie vydanéjšej podľa § 68 zákona č. 578/2004 Z. z. Vzhľadom na uvedené, preto správny súd prisvedčil dôvodom uvádzaných v žalobe žalobcom v tom smere, že pre výklad uvedenejšej právnej normy bolo rozhodujúce posúdenie aj § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., pričom preskúmaním uvedenejšej postupu a rozhodnutia správnych orgánov, konkrétne žalovanej nebolo preukázané, že žalobcovi ako fyzickej osobe bola v období od 30.06.2009 udelená licencia podľa § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., ale že túto licenciu žalobca aj využíval. Podľa názoru správneho súdu zo zistenia skutkového stavu nebolo možné vyvodíť správny právny záver, ktorý ani správne orgány, konkrétne žalovaná vo svojom rozhodnutí nemohla odôvodniť, pretože základná otázka v danom konaní nebola bezpochyby zodpovedaná. Pokiaľ by sa správne orgány boli zaoberali existenciou žalobcu ako samostatne zárobkovo činnejšej osoby z posúdením príjmu za roky 2008 a 2009 s dôrazom na základe akého výkonu práce dosiahla uvedeňný príjem, by bolo možné posúdiť správne otázku výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.

7. Z administratívneho spisu mal správny súd bezpochyby zistené, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekář podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z.z. pod č. L1A/BB/1021/06 zo dňa 26.09.2006 a to podľa § 68 ods. 1 písm. a/ zákona 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 578/2004 Z. z.) bola žalobcovi vydaná. Ďalej mal súd za preukázané z administratívneho spisu ukončenie poistenia deklarované žalobcom rovnako, ako je to aj uvedené v administratívnom spise a to na základe odhlášky registračného listu fyzickej osoby - odhlásenie povinného poistenia samostatne zárobkovej činnejšej osoby k 30.06.2009 z dôvodov zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v odbore všeobecné lekářstvo. Povolenie bolo zrušené rozhodnutím Banskobystrického samosprávneho kraja pod č. 1477/2009/ODDZ zo dňa 25.06.2009. Správny súd zdôraznil povinnosť všetkých orgánov štátnej moci svojou činnosťou naplňať legitímne očakávanú predstavu jednotlivca o právnom štáte, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je právna istota. S princípom právnej istoty logicky korešponduje zásada rozhodovať v obdobných veciach rovnako, poukazom na judikatúru NS SR v obdobných veciach, dajúc do pozornosti rozhodnutie NS SR 1Sžo/38/2010 zo dňa 13.09.2011, ako aj rozhodnutie 4Sžo/63/2009 z 28.04.2010.

8. Správny súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej, napadnuté v tomto konaní žalobou, bolo vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobnú námietku žalobcu, že ako lekář v období od 01.07.2009 s poukazom na skutočnosti, ktoré preukázal pri podaní žaloby nespadá ako poistenec pod režim povinného poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s ustanovením § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení, správny súd považoval za dôvodnú, a preto predmetné rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

9. Vo vzťahu k námietkam žalobcu, že prvostupňový správny orgán neoznámil začatie nedávkového konania, správny súd poukázal na to, že žiadne ustanovenie zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov neukladá sociálnej poisťovni takýto procesný úkon vykonať, je však potrebné

uviesť, že je na zvážení sociálnej poisťovne - pobočky, či takýto úkon vo vzťahu k účastníkovi konania vykoná a najmä za predpokladu, že má dostatok podkladov, aby bolo možné konštatovať, že presne a úplne zistila skutočný stav veci tak, ako upravuje § 195 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení. Napriek neexistencii výslovnej právnej úpravy správny súd mal za to, že na rýchlosť a efektívnosť konania organizačnej zložky sociálnej poisťovne by oznámenie úmyslu začať nedávkové konanie z vlastného podnetu účastníka konania nemal vplyv. Práve naopak, sociálna poisťovňa pobočka by sa už v rámci konania mohla vyrovnáť s námietkami účastníka administratívneho konania, čím by sa v mnohých prípadoch predišlo odvolaciemu konaniu. Z napadnutých rozhodnutí je zrejmé, že výrok rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Žiar nad Hronom nezodpovedá § 209 ods. 3 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a odôvodnenie rozhodnutia je nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnené až arbitrárne. Namietaný postup Sociálnej poisťovne, pobočky v Žiari nad Hronom, vzhľadom na príslušnú právnu úpravu v zákone o sociálnom poistení správny súd však nepovažoval za vadu konania.

10. Správny súd k aplikácii ustanovenia § 21 zákona o sociálnom poistení poukázal na to, že ustanovenie § 21 ods. 1 upravujúce vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia u samostatne zárobkovo činnnej osoby. Konštatoval, že pre vznik tohto poistenia ku dňu 01.07. zákon predpokladá jednak status SZČO a jej príjem, ktorý je v zákone špecifikovaný podľa druhu, výšky a relevantného obdobia, pre zánik tohto poistenia k 30.06. predpokladá rovnako status samostatne zárobkovo činnnej osoby a nedostatočný príjem. Z uvedeného vyvodil záver, že k zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 u SZČO dochádza len v prípade, ak by status SZČO bol zachovaný, čo ale nie je v prejednávanej príhode, pretože žalobca už v čase od 01.07.2009 nevykonával činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby a na vykonávanie tejto činnosti sa vyžaduje oprávnenie, pričom z uvedeného dokazovania bezpochyby vyplýva, že takého oprávnenia na výkon samostatne zárobkovo činnnej osoby žalobca už v čase od 01.07.2009 nemal.

11. Ďalej správny súd konštatoval, že podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) dňom zániku týchto oprávnení. Ustanovenie § 21 ods. 4 je ustanovením špeciálnym vo vzťahu k ustanoveniu § 21 ods. 1, ktoré je ustanovením všeobecnej povahy upravujúcim vznik a zánik sociálneho poistenia u samostatne zárobkovo činnnej osoby v súvislosti s výškou príjmu v rozhodnom období. Zákon pre vznik poistenia k 01.07. predpokladá existenciu statusu SZČO a požadovaný príjem a pre zánik k 30.06. stratu statusu zárobkovo činnnej osoby alebo nedostatočný príjem. Pre zánik sociálneho poistenia v zmysle § 21 ods. 4 Zákona o sociálnom poistení je relevantný zánik statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby a na príjem sa neprihliada. V takomto prípade poistenie zaniká dňom právnych skutočností vymenovaných v § 21 ods. 4, v danom prípade v zmysle § 21 ods. 4 písm. b) dňom zániku oprávnenia k 30.06.2009. Uvedené skutočnosti preto viedli správny súd k vydaniu rozhodnutia, ktorým došlo k zrušeniu napadnutého rozhodnutia žalovanej.

12. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 167 SSP a žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech, priznal nárok na náhradu trov konania. O ich výške rozhodne samostatným uznesením vyšší súdny úradník po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej

13. Žalovaná proti tomuto rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote podala kasačnú sťažnosť. Namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Navrhovala, aby pôvodne najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sa/6/2017-65 zo dňa 27. novembra 2017 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

14. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná nesúhlasila s právnym názorom správneho súdu vysloveným v odôvodnení napadnutého rozsudku. Trvala na tom, že žalobcovi zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie až dňa 31. decembra 2010. Citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení, v znení účinnom do 31.12.2010,

žalovaná uviedla, že pre posúdenie právneho postavenia fyzickej osoby ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, na účely sociálneho poistenia s účinnosťou do 31.12.2010 nie je právne významné, či dotknutá osoba samostatne zárobkovú činnosť skutočne vykonáva, právne významná je len tá skutočnosť, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby. V danej súvislosti poukázala na právny názor najvyššieho súdu vyslovený v rozsudku sp.zn. 1Sžo 16/2016 z 27.6.2017. Citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 3 ods.4, písm. a/ až e/ v spojení s § 10 ods.1 zákona č. 578/2004 Z.z. žalovaná zdôraznila, že uvedený zákon ustanovuje, že na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe je potrebná jedine licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10), poukazom na to, že uvedený zákon upravuje rôzne alternatívy, ako možno vykonávať zdravotnícke povolanie. Tiež zdôraznila, že vychádzajúc z ustanovení zákona č. 578/2004 Z.z., že na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe je potrebné jedine licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, nevyžaduje sa ďalšie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. Poukazom na § 4 zákona č. 578/2004 Z.z. tiež zdôraznila, že vychádzajúc z ustanovení uvedeného zákona držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe vydané podľa § 68 ods.1, písm. a/ (licencia L1A) je oprávnený priamo na základe predmetnej licencie vykonávať zdravotnícke povolanie a poskytovať zdravotnú starostlivosť. Žalovaná naďalej zastávala právny názor, že žalobca aj po 30. júni 2009 spĺňal definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2010, pretože aj po 30.6.2009 bol držiteľom oprávneným na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu t.j. licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár č. L1A/BB/1021/06, vydanú na jeho žiadosť Slovenskou lekárskou komorou.

15. K argumentácii krajského súdu uvedenej v bode 34 odôvodnenia napadnutého rozsudku žalovaná, poukazom na štyri druhy licencií podľa § 68 ods.1, písm. a/ až d/ zákona č. 578/2004 Z.z., uviedla, že rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 4Sžo/63/2009 a 1Sžo/38/2010, na ktoré poukazuje krajský súd, sa netýkajú obdobnej veci, keďže v preskúmanom rozhodnutí žalovaná nepovažuje žalobcu za samostatne zárobkovo činnnú osobu na účely sociálneho poistenia na základe licencie L1C, ale na základe licencie L1A, ktorej bol žalobca v spornom období držiteľom.

16. Nesúhlasiac s argumentáciou krajského súdu vo vzťahu k právnej úprave § 21 ods.4 písm. b/ zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z., žalovaná zdôraznila, že z dikcie uvedeného ustanovenia vyplýva, že k zániku povinného poistenia dochádza len v tom prípade, ak samostatne zárobkovo činná osoba má zrušené všetky oprávnenia, na základe ktorých môže dosahovať príjem z podnikania a inej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods.1,2 zákona č. 595/2003 Z.z. Tvrdila, že v prípade žalobcu nie je možné ani jeden z uvedených spôsobov zániku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby aplikovať, pretože na účely § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 sa licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) považuje za oprávnenie na výkon činnosti podľa osobitného predpisu a v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 578/2004 Z.z. platí, že žalobca nepotreboval túto licenciu L1A na výkon činnosti v pracovnom pomere. Keďže žalobca v rozhodujúcom období (roky 2008 a 2009) dosiahol príjem podľa § 6 ods.1,2 zákona č. 595/2003 Z.z. relevantný pre vznik, resp. trvanie povinného nemocenského a dôchodkového poistenia povinné poistenie ako samostatne zárobkovo činnnej osoby mu dňa 30.6.2009 nezaniklo, ale trvalo aj naďalej po tomto dni (a to až do 31.12.2010).

17. Žalovaná nesúhlasila ani s argumentáciou krajského súdu vyslovenou v napadnutom rozsudku, že výrok prvostupňového rozhodnutia ani jeho odôvodnenie nespĺňa náležitosti v zmysle § 209 zákona o sociálnom poistení. Trvala na tom, že rozhodnutia Sociálnej poisťovne vydané v oboch stupňoch spĺňajú obe zákonom predpísané náležitosti, poukazom na to, že rozhodnutie orgánu prvého stupňa je potrebné považovať spolu s rozhodnutím odvolacieho orgánu za jeden celok, v ktorej súvislosti dala do pozornosti rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžo 57/2013.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovanej

18. Žalobca nevyužil svoje právo a ku kasačnej sťažnosti žalovanej sa nevyjadril.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

19. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

20. Podľa ust. § 101e ods. 1,2 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021. Výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

21. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal v rozsahu námietok žalovanej bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

22. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.. k. 23Sa/6/2017-65 zo dňa 27. novembra 2017, ktorým krajský súd podľa ust. § 191 ods. 1 písm. c/, SSP zrušil rozhodnutie žalovanej č. 22119-5/2017-BA zo dňa 22.05.2017 a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

23. Predmetom preskúmvacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej - Sociálna poisťovňa ústredie, č. 22119-5/2017-BA zo dňa 22.05.2017, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Žiar nad Hronom č. 85551-20/2016-ZH zo dňa 28.06.2016. Sociálna poisťovňa, pobočka Žiar nad Hronom uvedeným prvostupňovým rozhodnutím (č. 85551-20/2016-ZH zo dňa 28.06.2016) rozhodla tak, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniklo dňa 31. decembra 2010.

24. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, z ktorých dôvodov ich ďalej neopakuje a na ne len poukazuje.

25. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní

postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

26.Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

27.Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

28.Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

29.Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

30.Kasačný súd v procese prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu, v rámci ktorého preskúmaval rozhodnutie žalovaného správneho orgánu v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím postupom v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, v súlade s právnou úpravou zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z.z., dospel k inému právnemu záveru ako súd správny a to z nasledovných dôvodov.

31.Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení v spojení s právnou úpravou zákona č. 578/2004 Z.z. kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie až dňa 31. decembra 2010 z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A aj po odhlásení sa z povinného poistenia samostatne zárobkovej činné osoby k 30.06.2009 z dôvodov zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v odbore všeobecné lekárstvo rozhodnutím Banskobystrického samosprávneho kraja pod č. 1477/2009/ODDZ zo dňa 25.06.2009. Z uvedených dôvodov kasačný súd zameral svoju pozornosť k tejto spornej otázke.

32.Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku č.k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č.k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11. 2021.

33. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku č.k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010, § 3 ods. 1,4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1,2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „....., Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou LIC.

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti).

Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciu na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licenciu L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciu LIC [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.]

Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo LIC, súčasne však držba licencie L1A nevyučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a LIC.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí.

Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolania udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný.

Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiadajú aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax.

Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z.

Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1S/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“, uvádza nasledovnú odpoveď:

Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení.

Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku č.k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b/, § 21 ods. 1,3, § 227 ods.2, písm. a/, § 228 ods.1,2,3,7, § 233 ods.6 zákona č. 461/2003 Z. z., konštatoval:“Status samostatne zárobkovo činné osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku, alebo trvania takého poistenia.

V tejto súvislosti považuje veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba-držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie

zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z.

Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákona č. 461/2003 Z. z.

Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01.01.2008 do 31.12.2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.

Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie.

Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t.j. samostatnú zdravotnícku prax).

Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo

- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo

- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.“

35. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č.k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, konštatoval: „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú

inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebiť“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný.

Ústavný súd opätovne pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

Tu je potrebné osobitne zdôrazniť, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 tohto odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať a, naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný.

Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa lišiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.“

36. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

37. Vychádzajúc z uvedeného vyššie a skutkových zistení v danej veci Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., keď rozhodla tak, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. decembra 2010, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu SR v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobca ako držiteľ licencie L1A mal postavenie (status) samostatne zárobkovo činnéj osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Skutkové zistenia v danom prípade potvrdili, že žalobca aj po vydaní rozhodnutia Banskobystrického samosprávneho kraja č. 1477/2009/ODDZ zo dňa 25.06.2009, ktorým mu bolo zrušené rozhodnutie o povolení na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ambulancie v špecializovanom odbore všeobecné lekárstvo s miestom prevádzkovania Y. N. XXX a U. N. XX, bol držiteľom licencie L1A, vydané mu rozhodnutím Slovenskej lekárskej komory č. L1A/BB/1021/06 zo dňa 26.09.2006 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odboroch anesteziológia a intenzívna medicína, všeobecné lekárstvo, v zdaňovacom období roku 2008 žalobca dosiahol celkové príjmy 2 072 409,-- Sk a v zdaňovacom období 2009 - 56 296,67 EUR a v súvislosti s dosahovaním príjmov podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 595/2003 Z. z. žalobca bol registrovaný podľa osobitného predpisu na daňovom úrade do 31.12.2009. U žalobcu ako držiteľa licencií L1A bola naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 na výkon činnosti podľa osobitného predpisu (podľa zákona č. 578/2004 Z. z.). Žalobcovi zaniklo povinné sociálne poistenie dňa 31.12.2010 v dôsledku novej právnej úpravy ustanovenej v § 5 zákona

o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z.z. účinnom od 1.1.2011, v zmysle ktorého samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov a je registrovaná podľa osobitného predpisu v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods.1, písm. b/ a ods. 2,3 okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, keďže žalobca v súvislosti s dosahovaním príjmov podľa § 6 ods.1,2 zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov bol registrovaný na daňovom úrade podľa osobitného predpisu do 31.12.2009, teda k 1.1.2011 nebol registrovaný na daňovom úrade podľa osobitného predpisu v súvislosti so zárobkovou činnosťou, a preto nemal postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom po 1.1.2011 na účely sociálneho poistenia.

38.Vzhľadom na uvedené vyššie kasačný súd námietky žalovanej uvedené v kasačnej sťažnosti, ktorými namietala nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom v zmysle § 440 ods.1, písm. g/ SSP, vyhodnotil ako dôvodné, keďže tieto námietky spochybnili vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g/ SSP rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

39.V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť zásadné otázky nastolené v konaní, vzťahujúce sa na prejednanú vec, v ich intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne krajský súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

40.Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.